

3. Vojnalovych O.P. (2006), «Organization of accounting: theoretical and methodological foundations», Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.06.04, NAU, Kyiv, Ukraine, 21 p.

4. Олійничук В.М. Організація облікового процесу та її вплив на формування якісної фінансової інформації / В.М. Олійничук // Облік і фінанси. – 2013. – № 1 (59) – С. 40-45.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ

***СТОЯНОВА-КОВАЛЬ С.С., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ***

Розробка заходів щодо вдосконалювання обліку, аналізу й аудиту неможлива без формування обліково-аналітичної системи. Обліково-аналітична система є частиною загальної системи управління підприємством і взаємодіє з іншими її елементами, тому для чіткого її позиціонування необхідно створити модель усього бізнес-процесу. Метою моделі є одержання відповідей на певну сукупність питань, на які власне і повинна буде дати відповіді із заданим ступенем достовірності.

Існує кілька основних методів проектування складних систем. Наразі пропонується метод SADT Дугласа Росса (Structured Analysis and Design Technique) - метод структурного аналізу й проектування). SADT-технологія заснована на застосуванні одного з базових методів системного аналізу: декомпозиції моделей систем [1].

Суть структурного підходу до розробки будь-якої інформаційної системи, зокрема і обліково-аналітичної, полягає в її декомпозиції на функції, що автоматизуються: система розбивається на функціональні підсистеми, які у свою чергу діляться на підфункції, що поділяються на завдання і так далі. Структурний підхід повністю взаємодіє з методологією управління проектами та стандартам бухгалтерського обліку, що стосується сегментної звітності.

Згідно методології управління проектами, найменшим елементом декомпозиції є процес, метод SADT Дугласа Росса передбачає, що декомпозиція продовжується до конкретних процесів. При цьому система, що автоматизується, зберігає цілісне представлення, в якому взаємопов'язані всі її складові.

Базовими принципами при створенні діаграми є:

– принцип вирішення складних проблем методом їх розбиття на менші незалежні завдання, більш зручні та легкі для розуміння і вирішення;

– принцип ієрархічного впорядкування - принцип організації складових частин проблеми в ієрархічні деревовидні структури з додаванням нових деталей на кожному рівні [1, 2].

Обидва принципи повністю відповідають методології управління проектами. Одним із важливих моментів при проектуванні обліково-аналітичної системи, як будь-якої інформаційної системи за допомогою методології SADT, є точна узгодженість типів зв'язків між функціями. Розрізняють сім типів зв'язків [2]:

Випадковий - випадкова пов'язаність виникає, коли конкретний зв'язок між функціями незначний або повністю відсутній. Це належить до ситуації, коли імена даних SADT-дугах в одній діаграмі мають малий зв'язок один з одним;

Логічний - логічне пов'язування виникає тоді, коли дані і функції збираються разом внаслідок того, що вони попадають у загальний клас або набір елементів, але необхідних функціональних відносин між ними не виявляється;

Часовий – пов'язані за часом елементи виникають внаслідок того, що вони представляють функції, пов'язані у часі, коли дані використовуються одночасно або функції включаються паралельно, а не послідовно;

Процедурний - процедурно-пов'язані елементи виникають разом згруповані внаслідок того, що вони виконуються протягом однієї і тієї ж частини циклу або процесу;

Комунікаційний - діаграми демонструють комунікаційний зв'язок, коли блоки групуються внаслідок того, що вони використовують одні і ті ж вхідні дані;

Послідовний - на діаграмах, які мають послідовний зв'язок вихід однієї функції слугує вхідними даними для наступної функції. Зв'язок між елементами на діаграмі є більш тісний, ніж на розглянутих вище рівнях зв'язку, оскільки моделюються причинно-наслідкові залежності;

Функціональний - діаграма відображає повний функціональний зв'язок, за наявності повної залежності однієї функції від іншої. Діаграма, яка є суто функціональною, не має сторонніх елементів, які належать до послідовного або більш слабого типу зв'язку. Одним із способів визначення функціонально-пов'язаних діаграм є розгляд двох блоків, пов'язаних через управляючі дуги.

Ієрархія побудови діаграми SADT-моделі передбачає представлення усієї системи у вигляді простої компоненти - одного блоку і дуг, що відображають інтерфейси з функціями поза системою. Оскільки єдиний блок представляє всю систему як ціле, ім'я, вказане в блоці, і є загальним. Це стосується і для інтерфейсних дуг, що також представляють повний набір зовнішніх інтерфейсів системи в цілому.

Блок, що представляє систему як єдиний модуль, деталізується на іншій діаграмі за допомогою декількох блоків, що об'єднані інтерфейсними дугами. Ці блоки представляють основні підфункції початкової функції. Дана декомпозиція містить повний набір підфункцій, кожна з яких представлена як блок, межі якого визначені інтерфейсними дугами. Кожна з цих підфункцій може бути декомпозована так само для детальнішого аналізу [2, 4].

У всіх випадках кожна підфункція може містити тільки ті елементи, які входять у початкову функцію. Крім того, модель не може опустити певні елементи. До нього не можна нічого додати, і з нього не може бути нічого видалено. Механізм (наприклад, людина або технологічний процес), що здійснює операцію, представляється дугою, що входить у блок знизу. За допомогою декомпозиції блоків можна наочно представити місце й структуру обліково-аналітичної системи аграрних підприємств, а за взаємозв'язками між блоками (відбиваним дугами) можна визначити про роль обліково-аналітичної системи в управлінні бізнес-процесами аграрного підприємства.

Бізнес-процеси в аграрних формуваннях - система, що має головною метою виробництво продукції, робіт, послуг та одержання прибутку; для цього використовуються певні ресурси, кошти акціонерів та інші інвестиції, функціонує в певному середовищі (ринкового, правового, соціального середовища) і з волі засновників в умовах компромісу із зовнішнім середовищем, за допомогою колективу людей, технологічного процесу, а також деяких інших інструментів, на шляху до головної мети - розраховується з різними інвесторами по кредитах і позикам, платить податки, звітує перед державою.

Одним із важливих моментів при проектуванні обліково-аналітичної системи, як будь-якої інформаційної системи за допомогою методології SADT є точна узгодженість типів зв'язків між функціями.

Поточне й фінансове управління бізнес-процесом на основі обліково-аналітичної системи, є одним із складових, що забезпечують комплексне управління бізнесом. Основним елементом обліково-

аналітичної системи агроформувань є блок «Фінансовий, податковий і управлінський облік (бухгалтерський облік)». Назва блоку визначається взаємозалежним функціонуванням у рамках бухгалтерського обліку трьох підсистем: фінансового обліку, податкового обліку, управлінського обліку. Сучасна українська дійсність, а разом з нею і законодавство вимагають побудови облікової системи, насамперед з позиції ефективного управління, у якій бухгалтерський облік є функцією й інструментом управління. В Україні ж бухгалтерський облік дотепер виконував роль тільки фінансового й податкового обліку. Керівникам для прийняття ефективних управлінських рішень потрібна аналітика набагато глибша, ніж та, котру може забезпечити фінансовий облік. Система бухгалтерського обліку поряд з фінансовим обліком містить управлінський облік, його ціль – це забезпечення менеджерів інформацією для прийняття науково обгрунтованих управлінських рішень.

Блок внутрішнього аудиту в системі розташований безпосередньо після блоку бухгалтерського обліку. Внутрішній аудит - це перевірка правильності й вірогідності звітності, а також оцінка ефективності роботи системи внутрішнього контролю. Він певною мірою дублює або робить непотрібною роботу зовнішніх аудиторів і може вплинути на зменшення обсягу роботи й оплати праці останніх. Але все-таки головною метою впровадження внутрішнього аудиту в аграрних підприємствах є не зменшення роботи й відповідно оплати потенційних зовнішніх аудиторів, а необхідність створення системи контролю операцій, причому як самих операцій, так і документів що створюються після їхнього здійснення [3].

Функціональний блок обліково-аналітичної системи аграрних підприємств – «Аналіз господарської діяльності». Винятково важливий для прийняття середньострокових і стратегічних управлінських рішень. Аналіз господарської діяльності - це всебічне вивчення й оцінювання використання всіх видів господарських ресурсів і результатів діяльності підприємств, включаючи інвестиційну, і організацій з метою підвищення її ефективності.

Мова SADT-діаграм, розроблена Дугласом Россом, дозволяє наочно показати всю складність взаємозв'язків між функціональними елементами системи будь-якого підприємства. Фактично ефективність роботи блоку «Поточне й фінансове управління бізнес-процесом» визначає ефективність роботи всього бізнесу, тому що саме на цьому етапі приймаються рішення про розподіл і роботу всіх ресурсів

підприємства.

Також, варто розглянути особливості фінансового й управлінського обліку операцій щодо руху матеріальних ресурсів: обґрунтувати вибір облікової політики щодо обліку виробничих запасів; запропонований варіант відбиття у фінансовому обліку порядку нарахування й сплати податків; розглянути систему управлінського, фінансового обліку на прикладі консолідації фінансового обліку для цілей управління групою підприємств, які ведуть загальний бізнес; розглянуті особливості управлінського обліку в виробничо-торговельних підприємствах, тобто для вертикально інтегрованих компаній АПК.

Крім управлінського фінансового обліку можна виділити наступні елементи управлінського обліку для аграрних підприємств: управлінський облік торговельної діяльності, виробничий облік, бюджетування. Саме така структура управлінського обліку сприяє комплексному й оперативному надходженню інформації для цілей прийняття ефективних управлінських рішень. Управлінський облік торговельної діяльності – це функція моніторингу всієї торговельної роботи підприємства й ринку в сфері АПК. У рамках роботи цієї функції керівництву надходить інформація, необхідна для призначення оптових і роздрібних цін на виготовлену продукцію; контролю за рухом продукції, товарів всередині підприємства й особливо за залишками; контролю за роботою персоналу, якого безпосередньо стосується обіг сировини; стимулювання роботи операторів; прогнозування стану ринку сільськогосподарської продукції.

Основними розділами сучасного виробничого обліку повинні бути: облік витрат і доходів по їхніх видах; облік витрат і доходів по центрах відповідальності; облік витрат і доходів за їхніми носіями.

Відомо, що методологія побудови SADT-діаграм певною мірою має на увазі статичність побудованих моделей. При незаперечній перевазі в поданні структури досліджуваної системи, вона не дозволяє показати динаміку процесів, що відбуваються. У той час як система управління організацією здійснює контроль не тільки функціональної структури, але й багатьох процесів, що відбуваються в рамках функціональної структури фірми. Одним із найважливіших процесів, що протікають у ході функціонування організації є обіг оборотного капіталу фірми. Кошти, що утворюють оборотний капітал організації, фактично визначають ефективність роботи всього бізнесу, тому що саме рух оборотного капіталу є суттю бізнес-процесу «гроші - товар –

гроші» із розвиненою стадією виробництва. Тому важливим етапом на шляху вдосконалювання алгоритму роботи бізнес-процесу є обґрунтування структури оборотного капіталу й розміру фінансування кожного елемента цієї структури, тобто нормування величини оборотного капіталу [5].

До оборотного капіталу належить готівка, легкореалізовані цінні папери, матеріально-виробничі запаси, нереалізована готова продукція, короткострокова дебіторська заборгованість. Якщо первісний внесок був зроблений раціонально, то сума коштів «гроші мінус гроші, залишені в обороті», буде знижувати ефективність роботи оборотного капіталу, а надмірні відволікання коштів призведуть до недозавантаженості основних фондів, що за формулою загальної рентабельності також позначається на зниженні ефективності бізнес-процесу.

У результаті аналізу моделі обігу фондів аграрного підприємства або вертикально-інтегрованої компанії, можна розробити формулу визначення нормативу власних фондів обігу, що досить актуально для реалізації завдань удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління інвестиціями.

Модель аграрного підприємства як функціональний блок обліково-аналітичної системи, містить фінансовий, податковий і управлінський облік (бухгалтерський облік). Як наслідок - наявність низки облікових проблем: коректний облік природного збитку; висока ліквідність сільськогосподарської продукції, у сполученні з неоднозначністю кількісного обліку породжує гостру проблему контролю їхнього збереження в процесі руху й реалізації. Головна особливість облікової системи полягає в самому предметі виробництва й торгівлі, котрі визначає оригінальність підходу до розгляду всього бізнесу. Тому особливу важливість для розробки заходів щодо вдосконалювання обліку, аналізу й аудиту має аналіз функціонального блоку, що описує процеси, що мають місце в ході експлуатації підприємства.

Цей блок має на меті організацію процесу обороту виготовленої продукції й розрахунків з постачальниками й покупцями для одержання виторгу, що містить у собі торговельну націнку.

«Облік матеріально-виробничих запасів» передбачає вибір способу оцінки при прийнятті матеріально-виробничих запасів до обліку й окремо при відпустці.

При аналізі блоку фінансового обліку, поряд зі звичайними функціями, що забезпечують ведення фінансового обліку, окремо

виділена функція ведення зведеного обліку, складання консолідованої бухгалтерської звітності, котра була віднесена до управлінського фінансового обліку, що займає перехідну позицію: від фінансового до управлінського обліку. Проблема уніфікації фінансового обліку виникла у зв'язку з тенденцією в організації підприємств, що займаються виробництвом виноматеріалів і компаній, котрі торгують ними, як правило співпрацюють одна з одною і часто пов'язані між собою.

Для цілей удосконалювання обліку, аналізу й аудиту в аграрних формуваннях, обґрунтована необхідність визначення місця, ролі й структури обліково-аналітичної системи в загальній системі бізнес-процесу. Наразі обліково-аналітична система є складною системою, але, одночасно, і частиною загальної системи управління підприємством та взаємодіє з іншими її елементами. Для проектування такої складної системи рекомендовано метод SADT Дугласа Росса (Structured Analysis and Design Technique - метод структурного аналізу й проектування). SADT-технологію засновано на застосуванні одного з базових методів системного аналізу: декомпозиції моделей систем. Результатом застосування методу SADT є модель, що складається з діаграм, що послідовно представляє рівні декомпозиції аналізованої системи. Також обґрунтовано необхідність контролю в рамках управлінського аналізу найважливіших процесів підприємства.

Література.

1. Колоколов М.Ю. Использование SADT-диаграмм в моделировании бизнес процессов и анализе систем учета предприятий / М.Ю. Колоколов, Л.В. Попова // Аудит и бухгалтерский учет в Российской Федерации. Основы, теория и практика. Материалы Всероссийской науч.-прак. конференции. – Пенза, 2002. – С. 101-103.
2. Методология функционального моделирования SADT [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.info-system.ru/designing/methodology/sadt/theory_sadt.html
3. Попова Л.В. Роль учета и анализа в стратегическом планировании деятельности организации / Л.В. Попова, М.Ю. Колоколов // Реформирование системы бухгалтерского учета и финансового контроля при переходе на международные стандарты. Материалы Всероссийской науч.-прак. конференции. – Орел, 2001. – С. 152-158.
4. Сравнительный анализ SADT-моделей и диаграмм потоков

данных. Проектирование экономических информационных систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libraryno.ru/3-2-4-sravnitel-nyu-analiz-sadt-modeley-i-diagramm-potokov-dannyh-proek_ekon_inf_sys/

5. Функціональне моделювання SADT [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrbukva.net/print:page,1,53815-Funkcional-noe-modelirovanie-SADT.html>

ТЕНДЕНЦІЇ ТА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

***ТЕНИЦЬКА В.А., СТУДЕНТКА*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Ефективне функціонування економіки країни значною мірою визначається рівнем розвитку банківської системи. В розвинутих країнах банківська система являє собою результат тривалого й складного історичного розвитку в умовах ринкової економіки. Вітчизняна ситуація з трансформацією економіки від планово-адміністративної системи управління до ринкової відбулася за історично короткий період часу, що спонукало до швидкого розвитку банківської системи.

Станом на 01.11.2016 року в Україні було зареєстровано 100 банків, у т.ч. 40 з іноземним капіталом, з них 17 із 100 % іноземним капіталом [5]. За підсумками 1 кварталу 2016 року чисті активи банківської системи становили 1,279 млрд. грн., у тому числі кредитний портфель 943 млрд. грн. Кредитна активність банківських установ у 2016 році була невисокою, що обумовлено обмеженням колом надійних позичальників, високим рівнем невизначеності щодо подальшого розвитку та високою вартістю кредитних ресурсів. Портфель кредитів значно зростав лише у сільському господарстві. Лідерами у кредитуванні аграрного виробництва були такі надвеликі банки, як Приватбанк, Ощадбанк, Укресімбанк, Промінвестбанк, Райффайзен Банк Аваль, КредіАгріколь Банк, УкрСиббанк, ПУМБ, UniCreditBankв основному завдяки розгалуженій мережі відділень цих банків.

* *Науковий керівник: Малій О.Г., к.е.н., доцент*